

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding

Alerteringssysteem Terrorismebestrijding

Achtergrondinformatie

Juni 2005

a

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding

Alerteringssysteem Terrorismebestrijding

Achtergrondinformatie

Juni 2005

Inhoudsopgave

Het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding		3	
Systematiek van het alerteringssysteem: op- en afschaling	4		
Categorieën van maatregelen		7	
Maatwerk			8
Bedrijfssectoren		9	
Besluitvorming en communicatie naar bedrijven en professionele diensten		10	
Communicatie naar publiek		11	
Verdere ontwikkeling en uitbreiding	12		
Internationale aspecten		14	
Huidig dreigingsbeeld per sector		15	

Het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding

Het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding richt zich op professionals: bedrijfssectoren en overheidsdiensten. De kern van het systeem is dat het bestaande en toekomstige beveiligingsmaatregelen in een uniforme communicatiestructuur plaatst en dat de keuze van maatregelen gekoppeld is aan de actuele dreiging informatie van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding. De beveiligingsmaatregelen betreffen maatregelen die door de overheid worden getroffen, maar ook maatregelen die door de bedrijfssectoren worden genomen. Doel van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding is dat na een geconstateerde dreiging voor een terroristische aanslag zowel overheidsdiensten als bedrijfssectoren door middel van een eenduidige reflex van handelen, snel maatregelen kunnen nemen ter voorkoming van die aanslag of ter beperking van het effect ervan. Dit doel wordt nagestreefd door van te voren afspraken te maken over de wijze waarop dreiging informatie door middel van alerteringsniveaus tot een adequaat pakket aan maatregelen zal leiden.

Systematiek van het alerteringssysteem: op- en afschaling

Een alerteringssysteem kent een aantal alerteringsniveaus. Naarmate de dreiging hoger wordt, kan er opgeschaald worden en bij een lagere dreiging kan er weer afgeschaald worden. De veiligheidsmaatregelen die thans tot de dagelijkse praktijk behoren, wordt als uitgangspunt genomen en gekenmerkt als het "basisniveau". Het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding voorziet in 3 alerteringsfasen bovenop dit basisniveau^[1].

Alvorens te komen tot op- of afschaling, wordt een oordeel gegeven over de *ernst* van de terroristische dreiging en de *waarschijnlijkheid* dat deze dreiging zich voor zal doen. Deze systematiek is afgeleid van het bestaande Stelsel Bewaken en Beveiligen. Dit stelsel is in 2003 van kracht gegaan^[2]. Ook de operationele definities van ernst en waarschijnlijkheid zijn daarvan overgenomen.

Zowel ernst als waarschijnlijkheid worden weergegeven in een 5-puntsschaal van "niet ernstig" tot "zeer ernstig", respectievelijk van "zeer laag" tot "zeer hoog".

De AIVD heeft in de notitie "Terrorisme aan het begin van de 21ste eeuw" (2001) terrorisme gedefinieerd als het plegen van of dreigen met op mensenlevens gericht geweld, met als doel maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen of politieke besluitvorming te beïnvloeden. Naar aanleiding van de aanslagen op 11 september 2001 is in het verband van de Europese Unie op 13 juni 2002 het kaderbesluit terrorismebestrijding vastgesteld. Dit kaderbesluit bevat een definitie van terrorisme waarin (geparafraseerd) ook het element van het toebrengen van ernstige, maatschappij ontwrichtende, zaakschade is opgenomen. De AIVD werkt thans met de definitie van het kaderbesluit.

Gelet

op deze definitie betekent dit dat dreigingen waarvoor de ernst gekenschetst wordt als *gemiddeld*, *matig* of *niet ernstig* (de laatste drie scoringsniveaus voor de ernst) niet aan de orde zijn bij de toepassing van het alerteringssysteem voor terrorismebestrijding. In dergelijke gevallen is het basisniveau van toepassing.

[¹] Met deze systematiek kunnen ook alerteringssystemen voor andere crisis dan terrorisme ontwikkeld worden

[²] Zie de brief aan de Tweede Kamer 28, 374, nr. 13

Ook de begrippen *lage* of *zeer lage* waarschijnlijkheid houden in dat geen grote waakzaamheid geboden is en dat derhalve niet opgeschaald hoeft te worden. Pas wanneer de waarschijnlijkheid *gemiddeld*, *hoog* of *zeer hoog* is, is er aanleiding om te alerteren. Tot die tijd is sprake van het basisniveau en wordt niet gealerteerd.

Tabel 1 geeft de definities weer van de typeringen die aan de orde zijn bij het alerteringssysteem terrorismebestrijding.

Tabel 1 Definities typeringen Alerteringssysteem

Typering ernst	
Zeer ernstig	Massaal aantal dodelijke slachtoffers, uitval van delen van de vitale infrastructuur, maatschappelijke ontwrichting.
Ernstig	Vrees voor leven van één of enkele personen, samenleving ernstig geschokt.
Typering waarschijnlijkheid	
Zeer hoog	Concrete aanwijzingen (feiten en omstandigheden) dat een gebeurtenis geëffectueerd zal worden; bekendheid van tijd en plaats.
Hoog	Concrete aanwijzingen dat een gebeurtenis zich zal voordoen, alleen tijd en plaats niet bekend. Of: een gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht.
Gemiddeld	Geen concrete aanwijzingen, maar gebeurtenis is voorstelbaar ^[3]

Bron: *nieuwe stelsel Bewaken en Beveiligen, juni 2003, TK 2002-2003 28 974 nr. 2*

Wanneer vervolgens ernst en waarschijnlijkheid over elkaar heen worden gelegd in één tabel, levert dit het volgende overzicht op.

Tabel 2 Schematische weergave van ernst, waarschijnlijkheid en bijbehorende dreigingsniveaus

	Ernst		
	Zeer ernstig	Ernstig	Gemiddeld / matig / niet ernstig

^[3] Er bestaan nog meerdere gradaties van 'voorstelbaarheid'. Die vallen binnen de categorieën *lage* of *zeer lage* waarschijnlijkheid en worden hier buiten beschouwing gelaten.

Waarschijnlijkheid	Zeer Hoog	Hoge dreiging		Niet van toepassing voor Alerteringssysteem Terrorismebestrijding
	Hoog	Matige dreiging		
	Gemiddeld	Lichte dreiging		
	Laag / zeer laag	Basisniveau		

Zoals uit de tabel blijkt, is de instelling van de hoogste alerteringsfase alleen aan de orde indien er sprake is van een zeer ernstige dreiging in combinatie met een zeer hoge waarschijnlijkheid. De bijbehorende maatregelen in deze fase kunnen alleen worden genomen indien er een concrete aanwijzing is dat een dreiging geëffectueerd zal worden, met bekendheid van tijd en plaats. Dergelijke maatregelen zijn ingrijpend.

De drie alerteringsfasen worden aangeduid met het dreigingsniveau "lichte dreiging", "matige dreiging" of "hoge dreiging". Aangesloten bedrijfssectoren kunnen de reeds bestaande terminologie voor hun eigen opschalingsstelsel handhaven (sommige bedrijfssectoren maken in de praktijk bijvoorbeeld gebruik van nummers of kleuren), want deze zijn door middel van conversietabellen gekoppeld aan de landelijke systematiek. Voor elke aangesloten bedrijfssector is dus duidelijk hoe de landelijke systematiek vertaald wordt naar het eigen veiligheidssysteem.

Categorieën van maatregelen

In iedere opschalingsfase is sprake van een pakket aan maatregelen dat genomen kan worden. Er is sprake van een viertal pakketten:

“Goed huisvaderschap” (basisniveau)

Dit zijn de maatregelen gericht op het waarborgen van de basisveiligheid bij normale bedrijfsvoering, zoals het een goede huisvader betaamt. Voorbeeld: het op orde en actueel houden van rampenplannen en draaiboeken.

Maatregelen pakket 1 (lichte dreiging)

Dit is een pakket van maatregelen gericht op een intensivering van de basismaatregelen en het treffen van verdergaande voorbereidingsmaatregelen. Voorbeelden: het activeren van een crisisorganisatie, toegangscontrole.

Maatregelen pakket 2 (matige dreiging)

Dit is een pakket van maatregelen gericht op het verbeteren of versnellen van de voorbereiding van de samenleving op een op handen zijnde, specifieke crisis. Dergelijke maatregelen hebben merkbare gevolgen voor (onderdelen van) de samenleving. Voorbeelden: verscherpen c.q. extra invoeren van cameratoezicht of preventief fouilleren.

Maatregelen pakket 3 (hoge dreiging)

Dit is een pakket van vergaande maatregelen, bedoeld om de overheid de mogelijkheid te geven om, als de dreiging van een crisis acuut is, handelend op te treden. Deze maatregelen hebben ingrijpende gevolgen voor het functioneren van de samenleving. Voorbeelden: verbod tot betreden van bepaalde plaatsen, evacuatie en daadwerkelijke grootschalige inzet van hulpverleningsdiensten.

Maatwerk

Het Alerteringssysteem zal zo specifiek mogelijk opereren om zoveel mogelijk maatwerk te bieden. De toepassing van het systeem voorziet in de mogelijkheid te differentiëren naar delen van een vitale bedrijfssector of regio. Dit is uiteraard afhankelijk van de aard en de mate van gedetailleerdheid van de dreigingsinformatie. Men kan dus voor een specifieke sector of deel daarvan bepaalde maatregelen afkondigen en de rest 'buiten schot laten'. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat in het geval van een lichte dreiging een of meerdere maatregelen genomen worden die normaal gesproken behoren tot het maatregelenpakket dat past bij een matige of hoge dreiging. Uitgangspunt is immers dat de dreiging het hoofd wordt geboden, niet dat het systeem koste wat kost gevolgd wordt. Anders zou het systeem te rigide zijn en zijn doel voorbijgaan. Het is ook denkbaar dat een dreigingsmelding van een mogelijke terroristische aanslag zich op het niveau van het lokale bevoegde gezag manifesteert. In dat geval neemt het lokale bevoegde gezag uiteraard de daarbij passende maatregelen en stelt onverwijld de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding in kennis.

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding informeert de betrokken sectoren over de relevante onderliggende dreigingsinformatie die heeft geleid tot de keuze van maatregelen. De maatregelen hebben voor de bedrijfssectoren evenals voor de betrokken lokale bevoegde gezagen de status van dringend advies. Omdat op dit moment geen nieuwe wetgeving is geïntroduceerd die het mogelijk maakt om afgekondigde maatregelen formeel af te dwingen, is de werking van het systeem bekrachtigd door middel van afspraken tussen de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de aangesloten bedrijfssectoren. De betrokken vakdepartementen – waarmee afstemming plaatsvindt – kunnen overigens wel over bevoegdheden beschikken op grond waarvan bedrijfssectoren gehouden zijn ingrijpende maatregelen te nemen. Het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding verandert in dit opzicht niets aan de huidige praktijk.

Bedrijfssectoren

In overleg met de bedrijfssectoren zijn op dit moment vier vitale sectoren op vrijwillige basis aangesloten op het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding:

- De Luchthaven Schiphol (zowel land- als airside);
- Drinkwater (waterleidingbedrijven);
- Spoor (personenvervoer en stations);
- Rotterdam (haven en petrochemische industrie).

Op korte termijn zal in ieder geval de sector Energie (gas en elektriciteit) zich aansluiten. Datzelfde geldt voor diverse andere sectoren. Meer hierover in het hoofdstuk 'Verdere ontwikkeling en uitbreiding'.

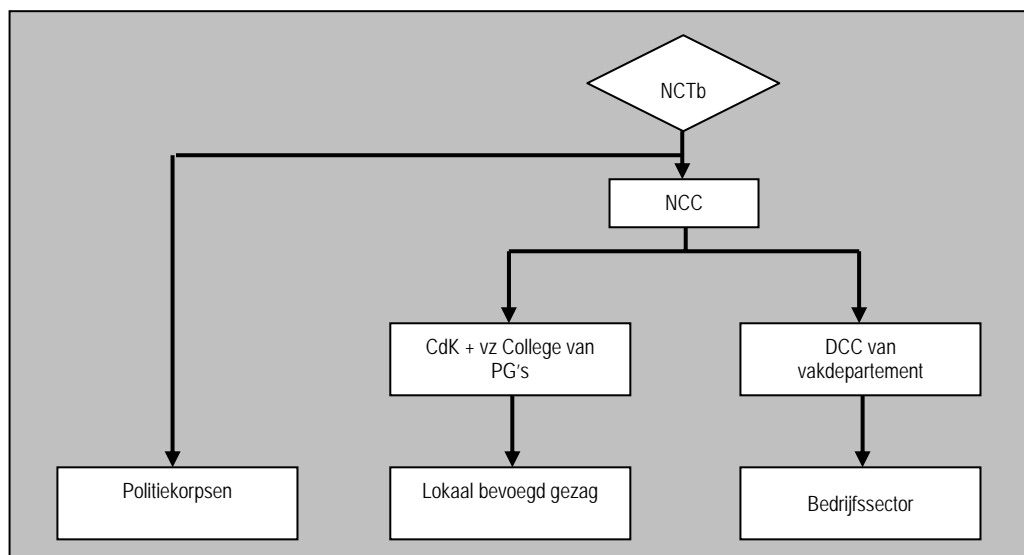
De invoering van het systeem kan voor het bedrijfsleven aanleiding vormen om nieuwe beveiligingsmaatregelen te operationaliseren die geld kunnen kosten. Daar kunnen voor het bedrijfsleven ook baten tegenover staan aan immateriële kant (hogere veiligheid / betere bescherming tegen terroristische aanvallen) en materiële kant (minder kosten door vandalisme / meer vertrouwen van de klanten in de veiligheid). In een aantal gevallen zal voor de financiering van nieuwe maatregelen overleg met de departementale en/of toezichthoudende instanties geboden zijn. Deze worden dan ook betrokken bij de verdere ontwikkeling van het alerteringssysteem.

Besluitvorming en communicatie naar bedrijven en professionele diensten

De minister van Justitie is coördinerend bewindspersoon voor terrorismebestrijding. Hij neemt dan ook de besluiten over toepassing van het alerteringssysteem indien sprake is van terroristische dreiging, uiteraard in nauw overleg met de minister van BZK (tenzij spoed zich daartegen verzet). Het beheer, de instandhouding en het onderhoud van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding zijn belegd bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb).

Is er sprake van op- of afschaling, dan worden in beginsel twee communicatiesporen gevolgd. Door de NCTb (eenheid Bewaken en Beveiligen) worden de politiekorpsen direct geïnformeerd. Parallel daaraan wordt het Nationaal Coördinatie Centrum (NCC) geïnformeerd. Vanuit het NCC vertakt de informatie zich weer in twee richtingen: de bedrijfssectoren worden geïnformeerd via het departementale coördinatiecentra, en de bestuurlijke kolom wordt formeel geïnformeerd (commissarissen van de Koningin en burgemeesters). Deze structuur is overigens gebruikelijk in de praktijk van de crisiscommunicatie.

Figuur 1 Communicatiestroom bij op- of afschaling

Communicatie naar het publiek

Het alerteringssysteem is uitdrukkelijk niet bedoeld voor het grote publiek. Het is geen voorlichtingsmiddel naar de bevolking. Uit ervaringen van met name de Britse, Belgische, Spaanse en Amerikaanse systemen is gebleken dat een codesysteem niet het meest aangewezen communicatiemiddel is voor het brede publiek. Bovendien blijkt dat de bevolking er vooral behoefte aan heeft om in gewone taal te horen te krijgen wat er aan de hand is in geval van een ernstige terroristische dreiging. Wat men ook wil weten, is of de overheid de situatie onder controle heeft en of men er mogelijk last van kan ondervinden. Dáár zal de publieksinformatie op gericht zijn. Bij elke op- of afschaling van het systeem zal naar buiten gecommuniceerd worden, al dan niet tezamen met de betrokken bedrijfssector. Een persbericht of persconferentie liggen het meeste voor de hand.

Op de websites van Postbus 51, het ministerie van Justitie en het ministerie van BZK wordt informatie beschikbaar gesteld over de werking van het systeem. Ook komt op deze sites nadere informatie beschikbaar als het systeem wordt geactiveerd zodat adequaat en snel, al dan niet via de media, burgers kunnen worden geïnformeerd en ook vragen kunnen worden beantwoord.

Verdere ontwikkeling en uitbreiding

De aansluiting van nieuwe toepassingsgebieden aan het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding vindt gefaseerd plaats. De eerste bedrijfssectoren zijn thans aangesloten, meerdere zullen volgen. Voor de vraag welke dat zijn, wordt gekeken naar enerzijds de "attractiviteit" van de bedrijfssector voor een terroristische aanslag, en anderzijds naar de mate waarin ze 'vitaal' is voor de Nederlandse samenleving. Uitgangspunt is daarom de lijst van sectoren zoals deze is opgesteld door het project Bescherming Vitale Infrastructuur.

Figuur 2 Lijst van sectoren zoals opgesteld door project 'Bescherming vitale infrastructuur'

I	Energie
II	Telecommunicatie
III	Drinkwater
IV	Voedsel
V	Gezondheid
VI	Financieel
VII	Keren en beheren oppervlaktewater
VIII	Openbare Orde en Veiligheid (OOV)
IX	Rechtsorde
X	Openbaar bestuur
XI	Transport
XII	Chemische en nucleaire industrie

Bron: *Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 9 juli 2004,*

TK 26 643, nr. 56

Binnen deze lijst kan nader gedifferentieerd worden, en in overleg met de AIVD en het bedrijfsleven

zelf wordt een nadere prioritering opgesteld. Nagegaan wordt of er ook behoefte is en mogelijkheden zijn om zogeheten soft-targets^[4] aan te sluiten op het Alerteringssysteem. Te denken valt bijvoorbeeld aan de horeca en grootschalige publieksevenementen.

^[4] Het gaat hier om personen, objecten en evenementen die door hun benaderbaarheid en/of toegankelijkheid eenvoudig te treffen doelwitten voor een aanslag kunnen zijn. De aanslag richt zich in beginsel niet op te voren 'uitgezochte' personen. Het gaat om willekeurige burgers die op het verkeerde moment op de verkeerde plaats zijn. Waar het gaat om objecten en evenementen is de publiekelijke toegankelijkheid op twee manieren van belang: het opgaan in de massa vergemakkelijkt het treffen van het doelwit, en de aanwezigheid van grote aantallen mensen heeft in potentie een groot aantal slachtoffers tot gevolg.

Internationale aspecten

Nederland ligt niet op een eiland. Een hier plaatsvindende terroristische aanslag zal dan ook al gauw repercussies hebben voor omliggende landen. Een goed voorbeeld hiervan zijn de aanslagen in Madrid: hoewel op zich zeer lokaal, leidde het direct tot maatregelen ook in Nederland. Terroristische activiteiten hebben nu eenmaal een internationale context. Van belang is daarom dat op- of afschalen van het systeem internationaal gecommuniceerd wordt, en het is relevant het systeem als zodanig internationaal af te stemmen. De internationale communicatie naar onze buurlanden in geval van op- of afschaling zal plaatsvinden via het NCC die hun buitenlandse 'points of contact' zal informeren. Het ministerie van Buitenlandse Zaken zal in voorkomende gevallen via de bestaande kanalen de communicatie verzorgen met landen die in de gegeven situatie relevant worden geacht. Algemene afstemming in Europees verband en uitwisseling van ervaringen in andere landen vindt plaats door de staf Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding.

Huidig dreigingsbeeld per sector

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding heeft enige tijd geleden aan de AIVD, de MIVD en het KLPD gevraagd om dreigingsinformatie die betrekking heeft op de sectoren die aansluiten bij het alerteringssysteem. Hierbij is gekeken naar:

- de reden waarom de sector een (potentieel) doelwit van terroristen en – met name ‘catastrofaal’ – terrorisme is of dit zou kunnen worden. Globaal gaat het dan om de mogelijkheden tot het toebrengen van grote economische schade, het maken van veel slachtoffers, het toebrengen van psychologische effecten, het aantasten van een symbool(functie), en het treffen van een (bijzonder) object dat toebehoort aan een specifieke buitenlandse mogendheid;
- de mogelijke aanwijzingen die er zijn dat een sector inderdaad doelwit van terrorisme wordt of kan worden;
- de bedreigers, waarbij onderscheid is gemaakt tussen:
 - Islamistisch terrorisme;
 - Separatistisch georiënteerd terrorisme (zoals ETA en IRA);
 - Overige bedreigers, die bedrijven chanteren voor persoonlijk of geldelijk gewin.

Bij het onderzoek naar de verschillende soorten bedreigingen wordt gezocht naar antwoorden op vragen zoals:

- Welke terroristische incidenten zijn in het verleden waargenomen in de richting van de sector wereldwijd?
- Wie waren bij deze incidenten betrokken (organisaties, netwerken)?
- Wat waren/zijn de motieven van de bedreigers?
- Hoe gingen zij te werk?
- Welke actuele informatie is er bekend over aan terrorisme te relateren activiteiten in de richting van de sector in Nederland (of mogelijk ook in voor de dreiging in Nederland relevante buurlanden)? Daarbij kan het gaan om uitlatingen van ‘targets’, verkenningen, criminele handelingen, interesse voor bepaalde chemische stoffen of training in specifieke vaardigheden die in dit verband relevant kunnen zijn etc.

De drie diensten hebben ieder op hun eigen manier, en vanuit hun eigen expertise gewerkt. De NCTb heeft vervolgens de informatie bij elkaar gelegd, gewogen en waar mogelijk aangevuld met eigen informatie. De kern van de analyses vormt de zogeheten "waarschijnlijkheid". Het dreigingsniveau per sector is een gewogen gemiddelde: pieken en dalen zitten daarin verwerkt. Ten aanzien van pieken *binnen* een sector kunnen afzonderlijke beveiligingsmaatregelen worden genomen, zonder dat er gealerteerd wordt voor de *gehele* sector. Het feit dat informatie van AIVD, KLPD en MIVD heeft geleid tot – bijvoorbeeld – BASISNIVEAU voor een bepaalde sector betekent dan ook niet dat zij niet beschikken over dreigingsinformatie voor specifieke locaties, noch dat er geen zichtbare dan wel onzichtbare bewakingsmaatregelen genomen zouden zijn.

Sector Rotterdam (haven en petrochemische industrie)

Voor Rotterdam (haven en petrochemische industrie) geldt dat het vanwege haar risicokarakteristieken - de grootse haven van Europa met een belangrijke internationale functie, gelegen in een dichtbevolkt gebied - een voor terroristen aantrekkelijke sector kan zijn. Het algemene, internationale beeld naar aanleiding van de diverse internationale incidenten laten die aantrekkelijkheid zien. De concrete dreigingsinformatie op dit moment is niet dusdanig dat een algemene opschaling op zijn plaats is. Voor de sector Rotterdam (haven en petrochemische industrie) is in het kader van het Alerteringssysteem dus sprake van het basisniveau.

Toelichting dreiging

Terroristen hebben al lange tijd belangstelling voor de scheepvaart en havens. Uit internationale incidenten sinds 1985 blijkt dat deze belangstelling zowel een functionele is ten behoeve van smokkel van mensen en middelen, als een terroristische: kapingen of aanslagen tegen de schepen en havens. Redenen om de scheepvaart of havens vanuit terroristisch oogmerk te willen treffen zijn divers:

- grote nationale en internationale economische schade kan worden toegebracht, met name als de functie van belangrijke havens wordt aangetast. In dat kader kan worden opgemerkt dat 80%-90% van de wereldhandel door de scheepvaart wordt gefaciliteerd;
- er zijn veel slachtoffers te maken, zeker wanneer havens met petrochemische industrie worden getroffen in drukbevolkte steden.

In 2002 zijn in het buitenland enkele belangrijke Al Qa'ida leden gevangen genomen die zich daarna hebben uitgelaten over plannen om de scheepvaart en havens te treffen. Eén van hen zou het maritieme brein van Al Qa'ida zijn. Ook doen berichten de ronde over het bestaan van een handboek Maritiem Terrorisme waarin wordt uitgelegd op welke wijze de scheepvaart getroffen kan worden. Tevens zijn berichten bekend over een mogelijke offensieve duik eenheid van Al Qa'ida, bedoeld voor smokkel en voor het onzichtbaar kunnen benaderen van doelwitten.

De praktijk van aanslagen en aanslagpogingen (met name in de regio van de Perzische Golf) sluit aan bij deze groeiende belangstelling van terroristen. Er is grote belangstelling voor olietankers en

belangrijke oliehavens. Evenwel, uit informatie van een in 2002 aangehouden terrorist die wordt gezien als het maritieme brein van Al Qa'ida, is gebleken dat ook andere onderdelen van de internationale scheepvaart rekening moeten houden met mogelijke aanslagen. Daarnaast wordt internationaal gewaarschuwd voor terroristen die proberen zeemansboekjes te bemachtigen om te kunnen infiltreren in de scheepvaart, op eenzelfde wijze als eerder is gebeurd ten aanzien van de luchtvaart.

Sector Drinkwater

De drinkwatersector is een zogeheten vitale sector. Ten aanzien van de drinkwatersector geldt dat enkele internationale incidenten bekend zijn, maar dat daarbij geen dodelijke slachtoffers zijn gemaakt. De actuele concrete dreigingsinformatie is niet dusdanig dat een algemene opschaling op zijn plaats is. Voor de sector Drinkwater is dus sprake van het basisniveau.

Toelichting dreigingen

Er zijn de afgelopen vijf jaar de nodige incidenten tegen de drinkwatersector bekend uit het buitenland. De belangstelling vanuit terroristen voor de drinkwatersector is internationaal de afgelopen paar jaar met enkele incidenten geregistreerd, ook in Europa. Deze incidenten hebben geen grote gevolgen gehad. De potentiële (maatschappelijke) effecten van aanslagen op de drinkwatersector kunnen (zeer) ernstig zijn. Indien de drinkwatervoorziening wordt uitgeschakeld, kan dit ook brede andere (economische) gevolgen hebben.

Sector Spoor

De overeenkomsten tussen de karakteristieken van de sector Spoor en de motieven van terroristen, zoals blijkt uit aanslagen in het buitenland, zijn weliswaar verontrustend te noemen, maar de actuele concrete dreigingsinformatie is niet dusdanig dat een algemene opschaling op zijn plaats is. Voor de sector Spoor is dus sprake van het basisniveau.

Ter voorkoming van misverstanden: het NS station Schiphol valt binnen het alerteringsniveau van Schiphol als geheel.

Toelichting dreigingen

Internationaal gezien zijn spoorwegen in het verleden veelvuldig aangevallen door terroristen. De aantrekkelijkheid van de sector Spoor voor terroristen heeft niet alleen te maken met de mogelijkheid om veel slachtoffers te maken of met het mogelijke gemak van een aanslag vanwege de uitgestrektheid en toegankelijkheid van de sector, maar ook omdat aanlagen tegen het spoor kunnen leiden tot ontwrichting van het vervoer: in sommige landen vormen de spoorwegen de enige

(betaalbare) mogelijke vervoerswijze op lange afstanden. Hierdoor kan dus ook veel economische schade worden berokkend, afhankelijk van de situatie.

De belangstelling vanuit terroristen voor aanslagen gericht tegen de spoorwegen bleek reeds halverwege jaren negentig in Frankrijk. De aanslagen tegen het spoor met de meeste dodelijke uitwerking van terrorisme waren natuurlijk de aanslagen in Spanje op 11 maart 2004. Daarnaast zijn enkele andere dreigingen bekend in Europa die aangeven dat bij terroristen belangstelling voor het spoor bestaat.

Sector Schiphol

Gelet op de overeenkomsten tussen de karakteristieken van de luchthaven Schiphol en de motieven van terroristen, zoals blijkt uit aanslagen in het buitenland en vanwege de inmiddels publiekelijk bekende, concrete aanwijzingen van afgelopen zomer over belangstelling van terroristen voor de luchthaven Schiphol, verkeerde de luchthaven reeds in een fase die vergelijkbaar is met de eerste alerteringsfase in het Alerteringssysteem. Er is geen aanleiding om op te schalen naar een hoger alerteringsniveau. Voor Schiphol is sprake van een 'lichte dreiging'.

De beveiligingsmaatregelen op Schiphol (en op alle luchthavens binnen de Europese Unie) zijn sinds de aanslagen van 11 september 2001 intensiever geworden. Op alle luchthavens in de EU geldt het beveiligingsniveau van de EU Verordening 2320. Dat betekent dat de beveiligingsmaatregelen op Schiphol standaard hoger zullen zijn dan de maatregelen behorend bij het basisniveau. De actuele concrete dreigingsinformatie bevestigt dat dit, ook in het kader van het Alerteringssysteem, de meest geëigende beveiligingsmaatregelen zijn. Deze afkondiging verandert dus niets aan de huidige situatie.

Toelichting dreiging en incidenten

Reeds lange tijd is internationaal gebleken dat de luchtvaart en haar infrastructuur op allerlei manieren een aantrekkelijk doelwit vormt voor terroristen. Een terroristische aanslag op deze sector kan veel slachtoffers tot gevolg hebben, grote psychologische effecten teweeg brengen en grote economische schade veroorzaken. Ook biedt de luchtvaart mogelijkheden om specifieke onderdanen en symbolen van bepaalde mogendheden te treffen buiten hun eigen landsgrenzen.

Veel van de luchtvaart gerelateerde incidenten die in het verleden plaatsvonden, buiten Nederland overigens, hadden betrekking op het treffen van het vervoermiddel, onder meer middels bomaanslagen, het afvuren van raketten en (pogingen tot) kapingen (al dan niet om vliegtuigen als wapen te gebruiken). Veelvuldig bleken overigens dreigingen gericht tegen de luchtvaart van landen die door terroristen worden gezien als hun 'grootste vijanden'.

Evenwel, ook *luchthavens* zijn in het verleden getroffen door terroristen. Met name sinds 2000 zijn internationaal ook (enkele) tegen luchthavens gerichte incidenten bekend die te relateren zijn aan het internationale terrorisme.